

„NAUKOWIEC W TERENIE – WIEDZA O PRZYRODZIE Z PIERWSZEJ RĘKI”

MAŁGORZATA ŁACIAK
KATARZYNA CHRZĄŚCIK

Żyjemy w czasach natłoku informacji. Powszechna dostępność sprzętów i platform multimedialnych sprawia, że w każdej chwili możemy mieć praktycznie nieograniczony dostęp do informacji z całego świata. Choć ma to swoje oczywiste zalety, niesie też pewne ryzyko: nadmiar informacji utrudnia odróżnienie faktów od wiadomości przypadkowych i niekiedy już nieaktualnych, będących *fake newsami* czy wytworami AI. Media często powielają in-

formacje niesprawdzone, a na tematy istotne coraz częściej wypowiadają się przypadkowi lub samozwańczy „eksperti” – i to oni nierzadko kształtują opinię publiczną. Naukowcy i prawdziwi specjaliści w swej dziedzinie nie zawsze są wystarczająco głośno słyszani. Tymczasem nauka wciąż idzie

*Realizacja nagrań w ramach projektu
„Naukowiec w terenie”
fot. Katarzyna Chrzęścik*

*dr hab. Nuria Selva Fernandez
namierza sygnał z obroży niedźwiedzia
fot. Katarzyna Chrzęścik*

Infografiki i filmy są dostępne na stronie www.iop.krakow.pl w zakładce edukacja/popularyzacja

do przodu, nieustannie dostarcza nowych odkryć i faktów, które mają realny wpływ na nasze życie – dotyczy to także zagadnień ochrony przyrody. Aktualna wiedza powinna być rzetelna i łatwo dostępna dla społeczeństwa. Właśnie w tym celu powstał projekt pt. **Naukowiec w terenie – wiedza o przyrodzie z pierwszej ręki** (POPUL/SP/0514/2023/01), realizowany w latach 2024–2025 przez Instytut Ochrony Przyrody Polskiej Akademii Nauk w ramach programu „Społeczna odpowiedzialność Nauki II”, dofinansowanego przez Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego.

Z naukowcem do lasu i nad wodę

Przyzwyczailiśmy się, że efekty pracy naukowców widzimy niejako już na ostatnim etapie – w postaci nowych odkryć, gotowych artykułów naukowych, potwierdzonych lub obalonych hipotez. W projekcie „Naukowiec w terenie – wiedza o przyrodzie z pierwszej ręki” pokazujemy przede wszystkim pracę naukowców przyrodników „od kuchni”. Towarzyszymy im w terenie, podglądamy ich w trakcie wykonywania badań, poznajemy techniki badawcze i wykorzystywany sprzęt.

Ministerstwo
Edukacji i Nauki

Projekt „Naukowiec w terenie – wiedza o przyrodzie z pierwszej ręki”, nr POPUL/SP/0514/2023/01, dofinansowany ze środków budżetu państwa, przyznanych przez Ministra Edukacji i Nauki w ramach Programu „Społeczna odpowiedzialność nauki II”.

Badania planktonu prowadzone przez
dr Wojciecha Krztonia i dr inż. Edwarda
Walusiaka

Dr Maciej Bonk trzymający raka błotnego
Pontastacus leptodactylus
fot. Katarzyna Chrzęścik

Podążamy za nimi m.in. w góry, do lasu, nad łąki i nad wodę. Obserwujemy, jak z uwagą badają rośliny, zwierzęta oraz całe ekosystemy. Czasami ich uwaga skupia się na organizmach niemal niewidocznych gołym okiem, jak plankton, drobne glony czy małe ślimaki; innym razem są to imponujących rozmiarów zwierzęta, jak niedźwiedzie. Badania przyrodnicze obejmują także analizę zjawisk, stanowiących potencjalne zagrożenie dla środowiska – na przykład obecność plastiku w przyrodzie czy rozprzestrzenianie się inwazyjnych gatunków obcych.

Pokazujemy, że prowadzenie badań naukowych wymaga nie tylko wiedzy, ale też dobrej kondycji, siły i wytrwałości. Badaczom nie zawsze sprzyja piękna aura, czasem zdarzy się obfity deszcz czy dokuczy mróz. To właśnie oni – naukowcy z IOP PAN oraz ich współpracownicy są głównymi bohaterami tego projektu. Sami opowiadają o swojej pracy i tym, jak ją postrzegają.

Przyroda przedstawiona „obrazem”

Projekt kierujemy do wszystkich osób zainteresowanych tematyką przyrodniczą, wynikami najnowszych badań naukowych, ciekawostkami ze świata roślin i zwierząt, a także wszystkich chcących poznać pracę badaczy środowiska przyrodniczego. Chcemy, aby odbiorcami projektu były zarówno dzieci w wieku przedszkolnym i wczesnoszkolnym, jak i starsza młodzież oraz osoby dorosłe. To dla tych osób wybraliśmy dziesięć zagadnień badawczych, które przedstawiamy w formie krótkich nagrań filmowych (w projekcie nazwali-

Dr Wojciech Bielański
w trakcie poszukiwania małży
fot. Małgorzata Łaciak

Teresa Berezowska-Cnota podczas pobierania
materiału genetycznego z odchodów niedźwiedzia
fot. Katarzyna Chrzęścik

śmy je filmikami *flash-science*) i infografik. Jesteśmy zdania, że taka forma pozwala szybko i atrakcyjnie przekazać najważniejsze treści oraz ułatwia ich zapamiętanie.

Poznaj pracę naukowców

Efekty realizacji projektu (filmy i infografiki) są dostępne na stronie internetowej oraz w mediach społecznościowych Instytutu Ochrony Przyrody PAN. Nagrania będą również sukcesywnie prezentowane podczas wydarzeń edukacyjnych organizowanych lub współorganizowanych przez Instytut Ochrony Przyrody PAN – na warsztatach, festiwalach nauki oraz zajęciach w szkołach i przedszkolach.

Gorąco zachęcamy do obejrzenia filmików prezentujących wybrane tematy badawcze realizowane w IOP PAN oraz poznania naukowców, którzy się tymi tematami zajmują. Warto się przekonać, że wizerunek naukowca w białym kitlu, z ochronnymi okularami, trzymającego w ręce probówkę i pracującego w laboratorium to z pewnością niepełny obraz. Często jest to też człowiek z plecakiem, lornetką i notesem, pracujący w terenie, blisko dzikiej przyrody.

Małgorzata Łaciak
laciak@iop.krakow.pl
Katarzyna Chrzęścik
chrzascik@iop.krakow.pl
Instytut Ochrony Przyrody
Polskiej Akademii Nauk
al. Adama Mickiewicza 33, 31-120 Kraków

